

nemzeti szervezeteknek - ISO/IEC tagoknál a nemzeti képviselőnek - törekednie kell, hogy az új nemzeti szabvány megfeleljen a nemzetközi előírásoknak; lehetőség szerint ajánlatos a teljes ISO/IEC szabvány adaptálása.

6. Ha a nemzeti képviselőnek vagy egyéb intézményeknek a szabályozási munkához szüksége van valamely nemzetközi szabványra, azt közvetlenül vagy a nemzeti képviselő útján kérheti az ISO ill. IEC-től. Ezek adatokat szolgáltatnak azokról a munkálatokról is, melyek éppen folyamatban vannak.

7. Ilyen esetekben a nemzeti képviselők stb. megegyezés alapján bizonyos időre tartózkodhatnak a szabályozási tevékenységtől, amíg a vonatkozó nemzetközi szabvány elkészül vagy átdolgozás alatt áll.

8. Az érdeklődő nemzeti képviselők felajánlhatják segítségüket és részvételüket a közös szabványosítási munkához, amelyben más küldöttekkel együtt meghívás alapján részt vehetnek.

9. Amely tárgyban ill. témában van nemzetközi szabvány, a nemzeti szabvány nem állhat ezzel ellentétben.

10. A nemzeti és nemzetközi szabványok állandóan a gyakorlat és a műszaki fejlődés hatása alatt állnak, ha szükségesnek mutatkozik, a revíziót és módosítást késedelem nélkül végre kell hajtani.

/ISO Bulletin, 5.k. 5.sz. 1974. p.4./

! !

KÖNYVTÁRI MUNKA

Periodikus kiadványok gyűjtésének ésszerűsítése a szakkönyvtárakban

A British Library, Lending Division, BLL /a British Library Kölcsönzési Részlege/ előzőleg National Lending Library for Science and Technology 1962 óta működik. Tapasztalata szerint szolgáltatásait a legtöbb szakkönyvtár a pillanatnyi szükségletnek megfelelően veszi igénybe. A beszerzési, kölcsönzési, másolási, raktári politikát általában elszigetelten, a BLL központi forrásainak figyelembevételével tervezik.

Tekintve, hogy a BLL országos feladatkörű könyvtár, szükségesnek látszott a BLL szolgáltatásai és használata alapján egy olyan modell kialakítása, amely a szakkönyvtárak beszerzési és kölcsönzési politi-

kájában kisebb módosításokkal, de általánosságban mintegy kódként alkalmazható. A BLL másolati szolgáltatása igénybevételének ésszerű alkalmazását, az egyes könyvtárak beszerzési politikájában már a Dainton-jelentés /1/ is hangsúlyozta, ill. javaslatba hozta. Jelenleg a British Library Research and Development Department /a British Library Kutatási és Fejlesztési Osztálya/ előzőleg OSTI - Office for Scientific and Technical Information/ pénzügyi támogatásával folyik egy kutatás a Brook-féle /2/ modell fejlesztésére, gyakorlati célok érdekében. A modell lényege: az időszaki kiadványok rangsorolása egy adott szakterületen az igényelt folyóiratcikkek mennyisége szerint. BROOK ugyanis úgy vélte, hogy egy bizonyos használati fok alatt a folyóiratok beszerzésétől el lehet tekinteni, ha SDI, referáló és indexelő szolgáltatások a tájékoztatást egyébként biztosítják.

A Brook-modell gyakorlati továbbfejlesztéséhez szükséges volt még további - elsősorban a költségekre vonatkozó - adatokra adott szakterületen a periodikumok átlag-ára, valamint a beszerzéssel, feldolgozással, tárolással kapcsolatos éves költségek; a BLL másolati költségeinek /beleértve a munkabért is/ kiszámítása, pl.: ha egy folyóirat átlag-ára 20 £, a BLL fotomásolati költsége 1 £, akkor a folyóirat beszerzése valamely könyvtári gyűjteményben 20-szoros igénybevétel esetén kifizetődő. A számítás azonban nem ilyen egyértelmű, ugyanis pl. egy ingyenes folyóirat néhány használat esetén is indokoltan foglalja a polcférőhelyet a raktárban; továbbá szükségesnek látszik a költségvetésbe a könyvtár fenntartási költségeinek a beszámítása is.

Magának a Brook-formulának is számos bökkenője van: a másolat beszerzésében előforduló hosszadalmasság, ami a kurrens tájékoztatás alapján /témafigyelés, SDI/ felkeltett igény kielégítését akadályozhatja; az olvasók által kevésbé használt periodikumnak valamely kutatási tervzet során történő igénylése; az időszaki kiadványok változó természetű használtsága; szakterületenként eltérő periodikum előfizetési árak. Pl. míg a kémia körében az átlag-ár 50 £, a gépészet terén 20 £, azaz a kémiai folyóiratoknál fokozottabb igénybevétel indokolja csak a folyóirat szükségességét. /Ld. előző fejezet második adat/;

A költség - használat ellentét párosra épülő modell végső célja olyan grafikus segédlet kidolgozása, mellyel megállapítható valamely szakterületen a folyóirat/ok/ megőrzésének jogossága. A BLL szolgáltatásai útján a szakkönyvtárak segítségére kíván lenni pénzügyi keretük felhasználásában, időszaki kiadványaik gyűjteményének gazdaságosabb, ésszerű kezelésében.

HIVATKOZÁSOK

- /1/ Report of the National Libraries Committee. HMSO, London, 1969 /Cmnd 4028/.
- /2/ BROOKES, B.C. Photocopies v. periodical: cost-effectiveness in the special library. J. Docum., 26, 1970. p.22-27.
- /Aslib Proceedings, 26.k. 6.sz. 1974.jun. p.226-235./